

Folkhälsomyndigheten

Hälsa som drivkraft

Praktiska steg för att integrera hälsa och jämlikhet i barn och ungas vardagsmiljöer

Syfte

Checklistan och åtgärdsplanen hjälper kommuner och regioner att integrera hälsa och jämlikhet i planering och utformning av barn och ungas vardagsmiljöer.

1. **Kartlägg nuläget** – Använd [checklistan](#) för att identifiera utvecklingsområden.
2. **Utforma åtgärder** – Använd svaren från checklistan som underlag för [åtgärdsplanen](#).
3. **Planera insatser** – Använd åtgärdsplanen för att sätta in [åtgärder på kort och lång sikt](#).

Checklista

Integrerar ni hälsa och jämlikhet i utformningen av barn och ungas vardagsmiljöer?

Använd checklistan för att kartlägga nuläget och hitta förbättringsmöjligheter.

1. Finns det mål för en god och jämlik hälsa för barn och unga i era styrdokument?

Tänk på mål i exempelvis

- Regionala utvecklingsplaner
- Översiktsplaner och detaljplaner
- Grönplaner
- Planer för lekmiljöer
- Förvaltnings- och utvecklingsplaner för skolor och fritidsverksamhet
- Cykelstrategier.

Ja Nej Delvis Oklart

Nuläge och reflektioner:

2. Arbetar ni för att främja alla barn och ungas hälsa i era processer?

Exempel på frågor att ställa

- Finns barnrätts- och hälsoperspektivet med i alla faser av arbetet? (t.ex. behovsinventering, kartläggning, konsekvensbedömning)
- Finns tid och resurser avsatta för att arbeta med barn och ungas hälsa och jämlikhet?
- Använder ni metoder och verktyg för att systematiskt integrera perspektivet?

Ja Nej Delvis Oklart

Nuläge och reflektioner:

3. Analyserar ni hur den fysiska miljön påverkar barn och ungas hälsa?

Att beakta

- Ålder
- Kön
- Funktionsnedsättning
- Socioekonomiska förhållanden
- Nationella minoriteter
- Födelseland (inklusive vårdnadshavarnas födelseland)

Ja Nej Delvis Oklart

Nuläge och reflektioner över vilka grupper som analyseras, i vilka sammanhang och hur:

4. Använder ni indikatorer och datakällor för att följa upp barns hälsa?

Exempel på indikatorer

- Tillgång till och nyttjande av grönområden
- Aktiv transport (t.ex. cykling, gång)
- Ljudmiljö och luftkvalitet
- Trångboddhet
- Trygghet och upplevd hälsa kopplat till boende, skola och närmiljö
- Antal planer som inkluderat avväganden för en god och jämlik hälsa hos barn och unga

Ja Nej Delvis Oklart

Nuläge och reflektioner:

5. Inkluderar ni hälsokompetens i arbetet?

Exempel på kompetenser

- Folkhälsostrateg
- Elevhälsan
- Social hållbarhetssamordnare
- Hälsoskyddsinspektör
- Arbets- och miljömedicinsk kompetens

Ja Nej Delvis Oklart

Nuläge och reflektioner:

6. Samverkar ni för att främja barn och ungas hälsa?

Exempel på samverkansformer

Internt

- Formella strukturer eller forum för samverkan mellan avdelningar.

Externt

- Samverkan med barnomsorg, utbildning, kultur, fritid, vård, omsorg, akademi och civilsamhälle.

Dialog med barn och unga

- Etablerade forum som inkluderar barn och unga med olika bakgrunder och förutsättningar.

Kontinuerlig dialog

- Mellan strategisk ledning och operativ nivå för att följa upp insatser.

Ja Nej Delvis Oklart

Nuläge och reflektioner:

Åtgärdsplan

Så stärker ni förutsättningarna för en god och jämlik hälsa bland barn och unga

Använd svaren från checklistan som underlag. Fundera också över:

- Vilka kompetenser och förvaltningar behövs för att genomföra åtgärderna?

1. Tydliggör mål för barn och ungas hälsa

Fråga att besvara

Hur kan vi synliggöra mål om barns och ungas hälsa i organisationens styrdokument och ställningstaganden för den fysiska miljön

2. Integrera hälsa i strukturer och processer

Fråga att besvara

Hur kan vi tydligare integrera barn och ungas hälsa i planeringsunderlag, konsekvensbedömningar, arbetsrutiner, mallar och beslutsprocesser?

3. Analysera skillnader och förutsättningar

Fråga att besvara

Hur kan vi systematiskt analysera hälsoskillnader och barn och ungas olika förutsättningar för en god hälsa, kopplat till den fysiska miljön?

4. Ta fram indikatorer för uppföljning

Fråga att besvara

Hur kan vi följa upp barn och ungas hälsa kopplat till planering, utformning och förvaltning av deras vardagsmiljöer?

5. Involvera av hälsokompetens

Fråga att besvara

Hur kan vi bättre nyttja kompetens kring barn och ungas hälsa i planering, utformning och förvaltning? Behövs nya samverkansformer eller rutiner?

6. Samverka med andra aktörer och medborgare

Frågor att besvara

- Hur kan vi säkerställa att olika funktioner inom organisationen, externa aktörer och barn och unga involveras för att fånga upp relevanta perspektiv och identifiera synergier?
- Hur kan vi säkerställa en kontinuerlig dialog och återkoppling mellan strategisk ledning och operativ nivå?

Samlad åtgärdsplan

Kort sikt – närmaste månaderna

[illegible]

Lång sikt – kommande åren

[illegible]

Om projektet

Detta projekt (GA – 101128023) samfinansieras av Europeiska unionen. De synpunkter och åsikter som uttrycks är endast upphovsmannens och utgör inte Europeiska unionens eller Europeiska genomförandeorganet för hälsofrågor och digitala frågor (HADEA) officiella ståndpunkt. Varken Europeiska unionen eller HADEA tar något ansvar för dessa.

JA PreventNCD

Joint Action Prevent Non-Communicable Diseases

**Medfinansieras av
Europeiska unionen**